Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2024/1574

5.3.2024

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η άποψη της ευρωπαϊκής οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών για την παγκόσμια μάχη προσφορών: από την κινεζική πρωτοβουλία “Μία Ζώνη — Ένας δρόμος” έως την “Παγκόσμια Πύλη” της ΕΕ»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(C/2024/1574)

Εισηγητής: ο κ. **Stefano PALMIERI**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	25.1.2023
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού
	Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο όργανο	Εξωτερικές σχέσεις
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	16.11.2023
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	14.12.2023
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	583
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας	
(υπέρ/κατά/αποχές)	187/0/3

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί την απόφαση της ΕΕ να προκρίνει την αρχή της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ, με την οποία επιδιώκεται να επενδύσει στη διάδοση των δημοκρατικών αξιών, των υψηλών σχετικών προτύπων, της χρηστής διακυβέρνησης και της διαφάνειας μέσω επιτυχημένων έργων υποδομής. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ επικροτεί την εκκίνηση της πρωτοβουλίας της «Παγκόσμιας Πύλης» (Global Gateway) στα τέλη του 2021.

1.2. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι ορισμένοι παράγοντες —κυρίως η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (εφεξής: Κίνα) και οι ΗΠΑ— έχουν προχωρήσει εν προκειμένω ταχύτερα από την ΕΕ, η οποία εν μέρει πληρώνει το τίμημα του ελλιπούς συντονισμού της σε κεντρικό επίπεδο και της συνακόλουθης δυσκολίας άσκησης ενιαίας και ανταγωνιστικής επενδυτικής πολιτικής.

1.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι η «Παγκόσμια Πύλη» θα ενισχύσει τους οικονομικούς και πολιτικούς δεσμούς με τις χώρες-εταίρους της ΕΕ με σεβασμό των δημοκρατικών και κοινωνικών αρχών της, επιτρέποντας παράλληλα στην ΕΕ να ανταγωνίζεται αποτελεσματικά σε παγκόσμιο επίπεδο όσον αφορά την παροχή υποδομών.

1.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι σημαντικό τα επενδυτικά προγράμματα της «Παγκόσμιας Πύλης» να βασίζονται σε εκτίμηση αντικτύπου. Στην εκτίμηση αυτή θα πρέπει όχι μόνο να λαμβάνονται υπόψη πτυχές στρατηγικής γεωπολιτικής σημασίας, αλλά και να διασφαλίζονται η δημοκρατική συμμετοχή σε αναπτυξιακές πρωτοβουλίες στις χώρες-εταίρους και η οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα των έργων.

1.5. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι ο συμπεριληπτικός χαρακτήρας της «Παγκόσμιας Πύλης» θα επιτρέψει στα κράτη μέλη της ΕΕ να αναλάβουν πρωτοβουλίες κατασκευής υποδομών και επενδύσεων σε κράτη εκτός ΕΕ —ως μέρος της «Παγκόσμιας Πύλης»— χωρίς να χρειάζεται να διεξάγεται προηγουμένως εκτίμηση αντικτύπου και χωρίς να τελούν υπό την άμεση εποπτεία των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, εφόσον δεν θα έχουν ζητηθεί κονδύλια της ΕΕ. Επ’ αυτού, η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη ανησυχία της καθότι έργα που δεν πληρούν υψηλά πρότυπα ποιότητας —όπως αυτά που ορίζονται σε έγγραφα της ΕΕ που ρυθμίζουν τις διαδικασίες για την εκτίμηση του κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντικτύπου— θα μπορούσαν έτσι να συμπεριληφθούν στην «Παγκόσμια Πύλη».

1.6. Η ΕΟΚΕ εμμένει στην ανάγκη τα αρμόδια όργανα της ΕΕ να εγγυώνται την παροχή λεπτομερών πληροφοριών και πλήρους πρόσβασης στα έργα της «Παγκόσμιας Πύλης» και στους συμμετέχοντες σε αυτά.

1.7. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη δημιουργία υπηρεσίας μίας στάσης στις αντιπροσωπείες της ΕΕ για την προώθηση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα και τη συμμετοχή όλων των οικονομικών και κοινωνικών συναρμοδίων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

1.8. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι εξακολουθεί να υπάρχει σημαντική έλλειψη σαφήνειας όσον αφορά τη φύση της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» (Belt and Road Initiative) και τα κριτήρια για τη συμπερίληψη έργων στον επίσημο κατάλογό της. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό η Κίνα να παρέχει ακριβείς και επίκαιρες πληροφορίες σχετικές με τα επενδυτικά προγράμματα υπό την εν λόγω πρωτοβουλία, για λόγους μεγαλύτερης διαφάνειας και σαφήνειάς της.

1.9. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με απογοήτευση την έλλειψη πραγματικής συμμετοχής τοπικών ευρωπαϊκών ενδιαφερόμενων φορέων —όπως οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι κοινωνικοί εταίροι— σε ολόκληρη τη διαδικασία ανάπτυξης, εποπτείας, αξιολόγησης και εκτέλεσης των έργων που υλοποιούνται στην ΕΕ υπό την πρωτοβουλία «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος». Επ' αυτού, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να διαδραματίσει πιο ενεργό ρόλο στα κρίσιμα στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων που άπτονται των αναπτυξιακών έργων που συνδέονται με την πρωτοβουλία «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» και την «Παγκόσμιας Πύλη».

1.10. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των προγραμμάτων υποδομών της ΕΕ και της Κίνας έχει οδηγήσει σε ασυνέπειες στις υποδομές συνδεσιμότητας και τονίζει τον κίνδυνο οι επενδύσεις υπό την πρωτοβουλία «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» να θέσουν εν αμφιβόλω την κυριότητα των εθνικών στρατηγικών υποδομών της ΕΕ.

1.11. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της εξαιτίας της έλλειψης συντονισμού κατά την προσχώρηση των κρατών μελών της ΕΕ στην πρωτοβουλία «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» και των κινδύνων που ενέχουν οι κινεζικές επενδύσεις σε έργα αυτής της πρωτοβουλίας όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, τα εργασιακά δικαιώματα, τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, το χρέος και τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

1.12. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να βελτιωθεί ο συντονισμός μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών της όσον αφορά την πρωτοβουλία «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος», με μέλημα να αποφευχθεί ο κατακερματισμός των σχέσεων με την Κίνα, κάτι που θα έβλαπτε την ΕΕ στο σύνολό της. Είναι ζωτικής σημασίας να ληφθεί μέριμνα για κοινή δράση των κρατών μελών της ΕΕ έναντι της Κίνας και να προαχθεί η αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και του εν λόγω κράτους.

1.13. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη στα έργα των πρωτοβουλιών «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» και «Παγκόσμια Πύλη» να τηρούνται ορισμένες αρχές και στόχοι, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης με τις αξίες της ΕΕ και της διενέργειας λεπτομερών εκτιμήσεων αντικτύπου, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η καταλληλότητά τους.

1.14. Κατά την ΕΟΚΕ, **τα έργα που υπάγονται στην πρωτοβουλία «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος»** και εκτελούνται εντός των 27 κρατών μελών της ΕΕ, ή σε τρίτες χώρες αλλά με συμμετοχή οικονομικών φορέων από τα κράτη μέλη της ΕΕ (ως δικαιούχων, προμηθευτών ή χρηματοδοτών) και **τα έργα της «Παγκόσμιας Πύλης»** πρέπει να υποβάλλονται σε **εκτίμηση οικονομικού, χρηματοπιστωτικού, κοινωνικού, περιβαλλοντικού και νομικού αντικτύπου** με σκοπό τη διαπίστωση της καταλληλότητας και της συμβατότητάς τους με τις αξίες της ΕΕ και τις αρχές και τους στόχους που παρατίθενται στο σημείο 5.1.1 κατωτέρω.

2. **Εισαγωγή**

2.1. Τα τελευταία χρόνια, έχει διευρυνθεί το παγκόσμιο επενδυτικό χάσμα μεταξύ χωρών υψηλού και μικρομεσαίου μέσου εισοδήματος, κυρίως εξαιτίας των επιπτώσεων της πολλαπλής κρίσης που προκάλεσαν η πανδημία, η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και η πρόσφατη ισραηλο-παλαιστινιακή σύρραξη.

2.1.1. Αυτή η έλλειψη χρηματοδότησης, πέραν των αρνητικών επιπτώσεών της στην παγκόσμια συνδεσιμότητα, αποτελεί ευκαιρία για τους σημαντικότερους παγκόσμιους δρώντες στο παγκόσμιο γίγνεσθαι να διευρύνουν τη σφαίρα της γεωπολιτικής επιρροής τους, εκεί όπου η πολιτική υποδομών βρίσκεται σήμερα στον πυρήνα αυτής της πολιτικής.

2.2. Κατά την τελευταία δεκαετία, ορισμένες χώρες έχουν εφαρμόσει μια στρατηγική με τη χρήση ήπιας ισχύος και την άσκηση πολιτικής επιρροής μέσω σημαντικών επενδυτικών προγραμμάτων που απευθύνονται σε χώρες-εταίρους όπως π.χ. η πρωτοβουλία «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» που δρομολογήθηκε από την Κίνα το 2013, η «Σύμπραξη για τις παγκόσμιες υποδομές και επενδύσεις» (Partnership for Global Infrastructure and Investment) των ΗΠΑ, η «Καθαρή πράσινη πρωτοβουλία» (Clean Green Initiative) του Ηνωμένου Βασιλείου, η «Εταιρική σχέση για ποιοτικές υποδομές» (Partnership for Quality Infrastructure) της Ιαπωνίας και ο «Οικονομικός διάδρομος Ινδίας — Μέσης Ανατολής — Ευρώπης» (India-Middle East-Europe Economic Corridor).

2.3. Τον Δεκέμβριο του 2021, η ΕΕ εκκίνησε επίσης τη δική της στρατηγική με τον τίτλο «Παγκόσμια Πύλη», με σκοπό τόσο την υποστήριξη της παγκόσμιας συνδεσιμότητας όσο και την απάντηση στην πρωτοβουλία «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος», η οποία, κατά την τελευταία δεκαετία, έχει επανειλημμένα διασπάσει την ενότητα της ΕΕ.

2.3.1. Τουλάχιστον έως το 2019 δεν υπήρχε ενιαία πολιτική των 27 κρατών μελών της ΕΕ έναντι της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» και ειδικότερα όσον αφορά τα εξής:

— **την κοινή άποψη γι' αυτήν την πρωτοβουλία**, δεδομένου ότι 18 κράτη μέλη της ΕΕ έχουν υπογράψει —χωρίς συγκεκριμένη σειρά— μνημόνια συνεργασίας με την Κίνα ([1]) και 20 κράτη μέλη της ΕΕ έχουν συνάψει συμβάσεις με το κύριο χρηματοδοτικό μέσο της πρωτοβουλίας, την Ασιατική Τράπεζα Επενδύσεων σε Έργα Υποδομής (Asian Infrastructure Investment Bank) ([2]), χωρίς προηγούμενη συνεννόηση με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ·

— **την επίδραση που θα μπορούσε να έχει τόσο στις πολιτικές γειτονίας** (π.χ. την επίδραση της ομαδοποίησης των χωρών «14 + 1» που περιλαμβάνει 9 κράτη μέλη της ΕΕ ([3]) —ιδίως με την περιοχή των Βαλκανίων) όσο και **στα προγράμματα της ΕΕ που έχουν ήδη θεσπιστεί**, όπως το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).

2.4. Το 2019, η στρατηγική της ΕΕ έναντι της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» άλλαξε ριζικά. Στην κοινή ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας με τίτλο «ΕΕ-Κίνα — Στρατηγική προοπτική» ([4]) καθορίζεται η οριστική μετάβαση από την αντίληψη της Κίνας ως «**στρατηγικού εταίρου**» σε ένα διαφοροποιημένο περίγραμμα στο οποίο η εν λόγω χώρα θεωρείται «**εταίρος συνεργασίας**», «**διαπραγματευτικός εταίρος**», «**οικονομικός ανταγωνιστής και συστημικός αντίπαλος**». Η στιγμή αυτή σηματοδοτεί ένα κρίσιμο σημείο στις σχέσεις ΕΕ-Κίνας, καθώς η δεύτερη αρχίζει να θεωρείται —από κάθε άποψη και πρωτίστως— συστημικός αντίπαλος και σαφώς ολοένα και λιγότερο εταίρος. Σε αυτήν τίθενται οι εξής τρεις στόχοι: α) η εμβάθυνση της συνεργασίας με την Κίνα για την προώθηση των κοινών συμφερόντων σε παγκόσμια κλίμακα, β) η προώθηση πιο ισορροπημένων και αμοιβαίων οικονομικών σχέσεων και γ) η ενίσχυση των εσωτερικών πολιτικών και της βιομηχανικής βάσης της ΕΕ. Επίσης, καθορίζονται δέκα δράσεις μέσω μιας ενδιαφέρουσας ρηξικέλευθης **ενιαίας προσέγγισης που πρέπει να ακολουθήσουν και τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ**. Με το εν λόγω έγγραφο, η ΕΕ απαιτεί η **πολιτική της «μίας Κίνας»** που ενέκρινε η ίδια ΕΕ να συνοδεύεται από την αντίστοιχη κινεζική **πολιτική της «μίας Ευρώπης»**, χωρίς αποκλίσεις εντός της ΕΕ.

2.5. Αυτός ο νέος τρόπος με τον οποίο η ΕΕ αντιλαμβάνεται την Κίνα ενισχύθηκε την περίοδο 2020-2022 εξαιτίας των συνεπειών της κρίσης της πανδημίας COVID-19 (διαταραχή των αλυσίδων εφοδιασμού σε αγαθά και υπηρεσίες, εξάρτηση από τον εφοδιασμό σε στρατηγικά αγαθά κ.λπ.), των επιπτώσεων της απρόκλητης εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία (ενεργειακή εξάρτηση, πληθωρισμός, στασιμότητα, ροές Ουκρανών προσφύγων) και ορισμένων πολιτικών που εφάρμοσε η Κίνα (αντίμετρα στις κυρώσεις της ΕΕ λόγω του μη σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εμπορικά μέτρα κατά της ενιαίας αγοράς και αμφιλεγόμενη στάση της Κίνας στον πόλεμο στην Ουκρανία).

2.6. Μέσα σε αυτό το περίγραμμα, η ΕΕ —μέσω των συμπερασμάτων του Συμβουλίου της 29ης Μαρτίου 2022— προκρίνει **την αρχή της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της**, με στόχο την εμπέδωση μιας αρχής με την οποία επιβεβαιώνει τη δέσμευση των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων στη σύνοδο κορυφής των Βερσαλλιών στις 10 και 11 Μαρτίου 2022 να «αναλάβουν μεγαλύτερη ευθύνη για την ασφάλεια της ΕΕ και να προβούν σε περαιτέρω αποφασιστικές ενέργειες για την οικοδόμηση της ευρωπαϊκής μας κυριαρχίας, τη μείωση των εξαρτήσεων και τον σχεδιασμό νέου μοντέλου ανάπτυξης και επενδύσεων για το 2030», έτσι ώστε η ΕΕ «να επιτύχει την οικονομική και χρηματοπιστωτική της αυτονομία, διατηρώντας παράλληλα τον ανοικτό της χαρακτήρα, την παγκόσμια συνεργασία με ομοϊδεάτες εταίρους και την ανταγωνιστικότητά της, και να αποκομίζει τα δυνητικά οφέλη τους».

2.7. Βάσει των συμπερασμάτων του Συμβουλίου, η «Παγκόσμια Πύλη» θα πρέπει επίσης να συμβάλει στην επίτευξη της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ «**προωθώντας επίσης δημοκρατικές αξίες και υψηλά πρότυπα, χρηστή διακυβέρνηση και διαφάνεια**», καθώς και τη «**χρήση του ευρώ σε χρηματοοικονομικές ροές που σχετίζονται με την ανάπτυξη**».

2.8. Δεδομένων των πρόσφατων γεωπολιτικών εξελίξεων, η ΕΟΚΕ, ως ο «οίκος» των ευρωπαϊκών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, πιστεύει ότι θα πρέπει να διενεργηθεί προσεκτική αξιολόγηση τόσο της «Παγκόσμιας Πύλης» όσο και της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος».

3. **Η ενωσιακή στρατηγική της «Παγκόσμιας Πύλης»**

3.1. Μέσω της στρατηγικής «Παγκόσμια Πύλη», η ΕΕ υπόσχεται να κινητοποιήσει επενδύσεις ύψους έως και 300 δισεκατ. ευρώ μεταξύ των ετών 2021 και 2027 για την αναβάθμιση των ψηφιακών υποδομών, των υποδομών ενέργειας και μεταφορών, καθώς και για την ενίσχυση των συστημάτων υγείας, εκπαίδευσης και έρευνας παγκοσμίως.

3.2. Για την ΕΕ, η έλλειψη επενδύσεων στη συνδεσιμότητα μπορεί να παρεμποδίσει την ανάκαμψη από την τρέχουσα κρίση και την προετοιμασία ενόψει μελλοντικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης (πολλαπλή κρίση). Εξάλλου, η έλλειψη υποδομών περιορίζει το οικονομικό δυναμικό της συνδεσιμότητας μεταξύ της ΕΕ, της Ασίας και άλλων περιοχών του κόσμου.

([1]) Αυστρία, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Τσεχία, Εσθονία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Σλοβενία.

([2]) Αυστρία, Βέλγιο, Κροατία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ισπανία, Σουηδία και Κύπρος.

([3]) Βουλγαρία, Κροατία, Τσεχία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία και Ελλάδα μαζί με τις Αλβανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Βόρεια Μακεδονία, Μαυροβούνιο και Σερβία.

([4]) JOIN(2019) 5 final.

3.3. Η εγκαθίδρυση της «Παγκόσμιας Πύλης» εξυπηρετεί πολλαπλούς σκοπούς:

α. εξασφαλίζει νέες αγορές για εμπορεύματα και υπηρεσίες της ΕΕ·

β. προσφέρει αξιόλογη εναλλακτική λύση σε ανταγωνιστικά μοντέλα ανάπτυξης, όπως αυτό της «Μίας Ζώνης — Ενός δρόμου»·

γ. διευκολύνει την επίτευξη των στόχων της απανθρακοποίησης παγκοσμίως, που βρίσκονται στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας·

δ. υποστηρίζει την εδραίωση και την επέκταση, εκ των πραγμάτων, των ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων, των προτύπων ασφαλείας, καθώς και των τεχνικών και εμπορικών προτύπων της ΕΕ ως παγκόσμιων προτύπων, με την ενίσχυση των φιλοδοξιών της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ.

3.4. Το 2022 δόθηκε μεγαλύτερη ώθηση στην «Παγκόσμια Πύλη» χάρη σε ορισμένες σημαντικές —συνδεδεμένες με αυτήν— δέσμες επενδυτικών μέτρων περιφερειακής εμβέλειας όπως: η «δέσμη επενδυτικών μέτρων ΕΕ-Αφρικής της Global Gateway» (Φεβρουάριος του 2022), η οποία φέρει την υπόσχεση επενδύσεων ύψους έως και 150 δισεκατ. ευρώ (με 11 στρατηγικούς διαδρόμους μεταφορών για τη διευκόλυνση της κινητικότητας και του εμπορίου τόσο εντός της Αφρικής όσο και μεταξύ Αφρικής και Ευρώπης)· τα μέτρα ανάπτυξης και ενίσχυσης περιφερειακών και ηπειρωτικών αξιακών αλυσίδων για τη βελτιστοποίηση της «Αφρικανικής ηπειρωτικής ζώνης ελεύθερων συναλλαγών» (African Continental Free Trade Area)· η κατασκευή της γέφυρας στον ποταμό Κρος, στο μεθοριακό σημείο διέλευσης Εμφούμ-Εκόκ μεταξύ Καμερούν και Νιγηρίας, η οποία θα ενισχύσει τη συνδεσιμότητα μεταξύ της Οικονομικής Κοινότητας των Δυτικοαφρικανικών Κρατών (Ecowas) και της Οικονομικής Κοινότητας των Κρατών της Κεντρικής Αφρικής (ECCAS)· η δέσμη επενδυτικών μέτρων της «Παγκόσμιας Πύλης» για την περιοχή του Συνδέσμου Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) ύψους 10 δισεκατ. ευρώ, και η πρωτοβουλία «Ομάδα Ευρώπη» για τη βιώσιμη συνδεσιμότητα, που συνδέει την ΕΕ με τον ASEAN.

3.4.1. Επίσης τον Φεβρουάριο του 2022 ανακοινώθηκε άλλη μία δέσμη περιφερειακών επενδύσεων στην περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύτηκε να διαθέσει 3,2 δισεκατ. ευρώ σε επενδύσεις για την υποστήριξη 21 έργων στους τομείς των μεταφορών, της ψηφιακής τεχνολογίας, της περιβαλλοντικής και ενεργειακής βιωσιμότητας. Το σχέδιο θα συμβάλει στη γεφύρωση του αναπτυξιακού χάσματος μεταξύ της ΕΕ και της εν λόγω περιοχής και στην οικονομική ανάκαμψη της δεύτερης μετά την πανδημία ([5]).

3.5. Στο τέλος του 2022, ένα έτος από τη δρομολόγηση της «Παγκόσμιας Πύλης», η ΕΕ έχει δεσμεύσει πάνω από 9 δισεκατ. ευρώ σε επιχορηγήσεις βασικών επενδύσεων στην Αφρική, τη Λατινική Αμερική, την Καραϊβική και τον Ειρηνικό. Επίσης, έχει εγκρίνει χρηματοδοτικές εγγυήσεις ύψους 6,05 δισεκατ. ευρώ επιπλέον για την υποστήριξη 40 επενδυτικών προγραμμάτων στην υποσαχάρια Αφρική, τη Λατινική Αμερική και την περιοχή Ασίας-Ειρηνικού, τα οποία αναμένεται να αποφέρουν περισσότερα από 50 δισεκατ. ευρώ σε επενδύσεις σε βασικούς τομείς. Συν τοις άλλοις, βάσει της συμφωνίας που υπεγράφη τον Μάιο του 2022 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη+ και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) παρέχεται η εγγύηση χορήγησης κρατικών δανείων ύψους 26,7 δισεκατ. ευρώ σε τομείς όπως η μη ρυπογόνος ενέργεια και οι πράσινες υποδομές. Εν προκειμένω, έχουν ήδη εγκριθεί 34 έργα για επενδύσεις ύψους 7,4 δισεκατ. ευρώ. Τέλος, όσον αφορά τα Δυτικά Βαλκάνια και τις νοτιοανατολικές γειτονικές χώρες, η ΕΕ και τα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν μέχρι στιγμής κινητοποιήσει 14 δισεκατ. από τα 77 δισεκατ. ευρώ που έχουν προγραμματιστεί μέχρι το 2027 ([6]).

3.6. Ένα από τα κύρια έργα ([7]) υπό την αιγίδα της «Παγκόσμιας Πύλης», στο οποίο τα κράτη μέλη της ΕΕ έδωσαν ύψιστη προτεραιότητα το 2023 και στις αρχές του 2024, είναι η σύναψη διμερών εταιρικών σχέσεων με πλούσιες σε πόρους χώρες, ιδίως στην υποσαχάρια Αφρική, τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, με στόχο την παροχή βοήθειας σε αυτές τις ζώνες για την προώθηση επενδύσεων κατά μήκος των αξιακών αλυσίδων κρίσιμων πρώτων υλών. Στη συνέχεια, οι χώρες-εταίροι θα υποστηριχθούν για την ανάπτυξη περιφερειακών αξιακών αλυσίδων, την ενίσχυση της πολυσυλλεκτικότητας των οικονομιών τους και τη δημιουργία τοπικής προστιθέμενης αξίας.

3.7. *Αξιολόγηση της «Παγκόσμιας Πύλης»*

3.7.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δρομολόγηση της «Παγκόσμιας Πύλης» και ελπίζει ότι η στρατηγική αυτή θα συμβάλει στη διασφάλιση της εγκαθίδρυσης μιας ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα είναι δυνατή η σύσφιξη των οικονομικών και πολιτικών δεσμών με τις χώρες-εταίρους, μέσω της εμπέδωσης των δημοκρατικών και κοινωνικών αρχών της και της εξασφάλισης της δυνατότητας της ΕΕ να ανταγωνίζεται αποτελεσματικά, πρωτίστως την Κίνα και τις ΗΠΑ, στην παροχή υποδομών σε παγκόσμιο επίπεδο.

3.7.2. Με τα σημερινά δεδομένα, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η «Παγκόσμια Πύλη» μπορεί να λειτουργήσει σταθεροποιητικά στην πολιτική κατάσταση, την οικονομία και την ασφάλεια των όμορων χωρών της ΕΕ, ενισχύοντας τις ενωσιακές γεωπολιτικές θέσεις, όσον αφορά την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της μετανάστευσης προς την Ευρώπη, αλλά και τον μετριασμό των πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών κινδύνων.

([5]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_22_1362
([6]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_22_7656
([7]) https://www.politico.eu/article/eu-sets-outs-projects-to-make-global-gateway-visible-on-the-ground/

3.7.3. Μολονότι η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η πρωτοβουλία αποτελεί ευκαιρία για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της συνοχής των πολιτικών της ΕΕ στις επενδύσεις και τη συνδεσιμότητα, διατηρεί αμφιβολίες ως προς τις πραγματικές δυνατότητες διάθεσης της απαραίτητης χρηματοδότησης ([8]). Πράγματι, δεν είναι σαφές πόσες από τις υποσχεθείσες επενδύσεις θα υλοποιηθούν πραγματικά. Σχεδόν το ήμισυ των 300 δισεκατ. ευρώ που σκοπεύει να κινητοποιήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να διατεθεί από τον ιδιωτικό τομέα. Τον Δεκέμβριο του 2022, ένα έτος μετά την επίσημη έναρξη της πρωτοβουλίας, φαίνεται ότι η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα εξακολουθεί να είναι περιορισμένη ή τουλάχιστον στη διαδικασία καθορισμού της ([9]).

3.7.4. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η «Παγκόσμια Πύλη», η οποία επικεντρώνεται κυρίως στην ελάφρυνση της πίεσης που υφίστανται οι χώρες-εταίροι λόγω χρέους, φαίνεται να προσφέρει μια πιο αξιόπιστη ευκαιρία ανάπτυξης παγκόσμιων υποδομών από ό,τι άλλες εναλλακτικές λύσεις, όπως η πρωτοβουλία «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος». Το μοντέλο χρηματοδότησης της ΕΕ είναι ένας συνδυασμός επιχορηγήσεων, δανείων με ευνοϊκούς όρους και εγγυήσεων και αποσκοπεί στην τόνωση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα, ενώ η πρωτοβουλία «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» επικεντρώνεται κυρίως σε δάνεια. Για να καταστεί η «Παγκόσμια Πύλη» ανταγωνιστική ως προς τις επενδυτικές πρωτοβουλίες τρίτων μερών, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι σημαντικό να καταστούν πιο προσιτές οι διοικητικές διαδικασίες κατανομής των κονδυλίων και να ληφθεί μέριμνα ώστε οι διαδικασίες που συνδέονται με τις αναγκαίες εκτιμήσεις οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντικτύπου θα διενεργούνται εγκαίρως και εν ευθέτω χρόνω για λόγους διασφάλισης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητάς τους για τους άμεσα ενδιαφερομένους.

3.7.5. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μέσω της «Παγκόσμιας Πύλης» θα πρέπει να επιτυγχάνεται καλύτερος στρατηγικός συντονισμός των κονδυλίων της ΕΕ και εκείνων που διαθέτουν τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ· στρατηγικός συντονισμός, ο οποίος μέχρι στιγμής απουσιάζει απολύτως και ο οποίος πρέπει να οργανωθεί και να συντονιστεί από την ίδια την ΕΕ με συγκεκριμένους στρατηγικούς στόχους πολιτικής της ([10]).

3.7.5.1. Η ΕΟΚΕ αποδοκιμάζει την παροχή ανεπαρκών πληροφοριών κατά την πρώτη συνεδρίαση του Συμβουλίου της «Παγκόσμιας Πύλης» στις 11 Δεκεμβρίου 2022 (π.χ. όσον αφορά τη σύνθεση του Συμβουλίου), τόσο από ποσοτική όσο και ποιοτική άποψη.

3.8. Η ΕΟΚΕ προτίθεται να διοργανώνει περιοδικές συνεδριάσεις με τη συμμετοχή του Συμβουλίου της «Παγκόσμιας Πύλης» και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων, με σκοπό να διασφαλιστεί η συνεχής ροή πληροφοριών προς τους τοπικούς φορείς που ενδιαφέρονται για την πρωτοβουλία, καθώς και να αξιολογηθεί και να αναδειχθεί ο στρατηγικός χαρακτήρας της «Παγκόσμιας Πύλης».

3.8.1. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι τα επενδυτικά προγράμματα της «Παγκόσμιας Πύλης» πρέπει να βασίζονται σε εκτιμήσεις αντικτύπου, στις οποίες θα επισημαίνονται όχι μόνο οι γεωπολιτικές στρατηγικές παράμετροι, αλλά και να διασφαλίζονται τόσο ο δημοκρατικός ενστερνισμός των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών στις χώρες-εταίρους όσο και η οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα των έργων. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, ενώ όσον αφορά τα επενδυτικά έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΤΕπ διασφαλίζεται ότι υπόκεινται σε εκτίμηση και συνακόλουθη παρακολούθηση του οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντικτύπου τους, διατηρεί επιφυλάξεις όσον αφορά επενδυτικά έργα που χρηματοδοτούνται από άλλα ταμεία της ΕΕ, εξαιτίας της ασάφειας του τρόπου εκτίμησης του αντικτύπου, του ελέγχου και της εκτέλεσης των προβλεπομένων κάθε έργου.

3.8.1.1. Μια περαιτέρω αβεβαιότητα αφορά τον εξαιρετικά συμπεριληπτικό χαρακτήρα της «Παγκόσμιας Πύλης», η οποία θα επιτρέψει στα κράτη μέλη της ΕΕ να προωθούν μονομερώς ή διμερώς χρηματοδοτούμενα έργα υποδομών και επενδύσεις χωρίς την άμεση εποπτεία των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, εάν δεν έχουν ζητηθεί ενωσιακά κονδύλια. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της ότι στην πρωτοβουλία μπορούν επίσης να συμπεριληφθούν έργα ασύμβατα με τα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα της ΕΕ και, ως εκ τούτου, να μην υπόκεινται στη δέουσα εκτίμηση του οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντικτύπου τους.

3.8.1.2. Συνεπώς, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για τη διεξαγωγή εκτίμησης του αντικτύπου κάθε έργου με γνώμονα τη δημοκρατικότητα (ευρεία αποδοχή) και την οικονομική βιωσιμότητά του, τόσο στην ΕΕ όσο και στα εκάστοτε κράτη, με τα εξής κριτήρια:

— τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής,

— την προστασία του περιβάλλοντος,

— τον σεβασμό των ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων,

— την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ.

3.9. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, για να επιτευχθεί η αναγκαία διαφάνεια της πρωτοβουλίας της «Παγκόσμιας Πύλης», όλα τα έργα που υπάγονται επισήμως σε αυτήν θα πρέπει να καταχωρίζονται στη διαδικτυακή πύλη της μαζί με όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικές με τα επενδυτικά έργα —συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης του οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντικτύπου τους— και με τους κρατικούς και μη κρατικούς φορείς που συμμετέχουν στα έργα.

([8]) https://www.europarl.europa.eu/thinktank/el/document/EPRS_BRI(2023)739296
([9]) https://foreignpolicy.com/2023/01/10/europe-china-eu-global-gateway-bri-economic-development/
([10]) https://www.bruegel.org/blog-post/global-gateway-real-step-towards-stronger-europe-world

3.9.1. Μολονότι η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δημιουργία της δικτυακής πύλης της εταιρικής σχέσης της «Ομάδας Ευρώπη» (Team Europe Partnership Portal) που συνδέεται με την «Παγκόσμια Πύλη», η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της εφαρμογής της.

3.10. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να φροντίσουν για την αποτελεσματική ενημέρωση και επικοινωνία σχετικά με τις ευκαιρίες που μπορεί να προσφέρει η «Παγκόσμια Πύλη» σε τοπικούς και περιφερειακούς κρατικούς και μη κρατικούς φορείς, διασφαλίζοντας την ενεργοποίηση μιας υπηρεσίας μίας στάσης στις αντιπροσωπείες της ΕΕ και, ως εκ τούτου, διευκολύνοντας τις επενδύσεις από τον ιδιωτικό τομέα της ΕΕ και τη συμμετοχή όλων των δυνητικών οικονομικών και κοινωνικών —δημόσιων και ιδιωτικών— φορέων.

4. **Η στρατηγική «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος»**

4.1. Από το 2013, μέσω της στρατηγικής «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» έχουν διοχετευτεί παγκοσμίως περίπου 962 δισεκατ. δολάρια ΗΠΑ εκ των οποίων 573 δισεκατ. στην κατασκευή υποδομών και 389 δισεκατ. σε μη χρηματοοικονομικές επενδύσεις ([11]).

4.2. Στους δεδηλωμένους στόχους της στρατηγικής αυτής περιλαμβάνονται ο συντονισμός των αναπτυξιακών στρατηγικών και η αύξηση των συνδέσεων μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών, μέσω της κατασκευής υποδομών (π.χ. σιδηρόδρομοι, αυτοκινητόδρομοι, λιμένες και αγωγοί) και της προαγωγής εμπορικών, οικονομικών και διαπροσωπικών ανταλλαγών. Η στρατηγική διαθέτει περισσότερα από 200 έγγραφα συνεργασίας υπογεγραμμένα από 151 χώρες και 32 διεθνείς οργανισμούς.

4.3. Η στρατηγική, μέσω της ανάπτυξης υποδομών στο εξωτερικό, υπηρετεί διάφορους σκοπούς όπως:

α. η υποστήριξη των εξαγωγών (17,1 % του ΑΕγχΠ το 2022) και η διασφάλιση της απορρόφησης της πλεονάζουσας παραγωγής της κινεζικής μεταποιητικής βιομηχανίας που δεν απορροφάται από την εγχώρια ζήτηση σε τομείς όπως η παραγωγή σιδήρου και χάλυβα, αλουμινίου, τσιμέντου, άνθρακα, γυαλιού και χαρτιού·

β. η διευκόλυνση της πρόσβασης σε οδούς επικοινωνίας και στο διεθνές εμπόριο των δυτικών επαρχιών —που δεν εξυπηρετεί λόγω μεγάλης γεωγραφικής απόστασης η ναυτιλία, όπως οι Γιουνάν και Σιντζιάνγκ— μέσω της κατασκευής υποδομών μεταφορών στην Κεντρική και τη Νοτιοανατολική Ασία·

γ. η αύξηση της παγκόσμιας επιρροής της Κίνας και η αμφισβήτηση —μέσω της Ασιατικής Τράπεζας Επενδύσεων Υποδομών— της κυρίαρχης λειτουργίας οργανισμών όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και η Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης, με επιδίωξη τη συνολική μεταρρύθμιση του συστήματος·

δ. η προώθηση του κινεζικού εμπορίου και των επενδύσεων στο εξωτερικό, χάρη στην οποία η στρατηγική μπορεί να αποτελέσει σημαντικό μέσο ενίσχυσης της θέσης του κινεζικού νομίσματος, του ρενμίνμπι-γιουάν, ως διεθνούς νομίσματος·

ε. η κατασκευή νέων υλικοτεχνικών υποδομών θα μπορούσε να επιτρέψει στην Κίνα να εξασφαλίσει μέρος του ενεργειακού εφοδιασμού της από εναλλακτικούς διαύλους αντί της διαδρομής των στενών της Μαλάκας, από τα οποία εκτιμάται ότι διέρχεται το 80 % πετρελαίου που εισάγεται στην Κίνα.

4.4. Τα τελευταία χρόνια, η πορεία της στρατηγικής επιβραδύνθηκε ως προς τόσο τον αριθμό των νέων έργων όσο και την αξία των συμβάσεων που έχουν υπογραφεί. Το 2022, η Κίνα συνήψε 5 514 νέες συμβάσεις (743 λιγότερες απ' ό,τι το 2021) αξίας 130 δισεκατ. δολαρίων ΗΠΑ (μείωση 3,3 %) ([12]). Είναι πιθανό η επιβράδυνση αυτή να οφείλεται σε παράγοντες όπως η μεγαλύτερη επιφυλακτικότητα που επιδεικνύουν οι Κινέζοι ιθύνοντες και επενδυτές όσον αφορά την εφικτότητα και την οικονομική απόδοση των επενδύσεων και η μικρότερη προθυμία των χωρών-εταίρων να συνάψουν νέα δάνεια για τη χρηματοδότηση έργων σχετικών με τη στρατηγική «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος».

4.4.1. Αρκετές χώρες-εταίροι έχουν διαπιστώσει κατασκευαστικά ελαττώματα στις υποδομές που χρηματοδοτήθηκαν μέσω της εν λόγω πρωτοβουλίας, θέτοντας υπό αμφισβήτηση την ποιότητα των προγραμματισμένων έργων της ([13]). Ταυτόχρονα, ορισμένα έργα ανεστάλησαν ή ακυρώθηκαν λόγω προβληματισμών που σχετίζονταν με το υπερβολικό χρέος και κόστος, καθώς και με κρούσματα διαφθοράς ([14]). Εξάλλου, στην εκτέλεση ορισμένων έργων οφείλεται σε μεγάλο βαθμό η οικονομική αστάθεια ορισμένων χωρών-εταίρων. Στην περίπτωση του Μαυροβουνίου, του οποίου το 25 % του δημόσιου χρέους διακρατεί η Κίνα, τα ανειλημμένα χρέη λόγω της χρηματοδότησης έργων υποδομής που συνδέονται με τη στρατηγική «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος» συχνά θεωρούνται καταλυτικά για τη μη βιωσιμότητα του χρέους της χώρας ([15]).

4.4.2. Η πρωτοβουλία έχει επικριθεί για την έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά τα περιβαλλοντικά πρότυπα των έργων της ([16]). Συν τοις άλλοις, οι κινεζικές εταιρείες που συμμετέχουν στην εκτέλεσή τους συχνά προτιμούν το κινεζικό εργατικό δυναμικό (παρακάμπτοντας τις σχετικές με το εργατικό δίκαιο, την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία εθνικές διατάξεις) αντί αυτού της εκάστοτε χώρας, εμποδίζοντας τις χώρες-εταίρους να αξιοποιήσουν τα έργα αυτά για να δώσουν εργασία στο δικό τους εργατικό δυναμικό και να ωφεληθούν από τη μεταφορά δεξιοτήτων.

([11]) https://www.aei.org/china-global-investment-tracker/
([12]) http://fec.mofcom.gov.cn/article/fwydyl/tjsj/202302/20230203384457.shtml
([13]) https://www.wsj.com/amp/articles/china-global-mega-projects-infrastructure-falling-apart-11674166180
([14]) https://www.businessinsider.com/china-spends-twice-us-but-belt-road-initiative-losing-steam-2021-9?r=US&IR=T
([15]) https://thediplomat.com/2020/09/will-montenegros-new-government-bring-a-new-china-strategy/
([16]) https://www.iai.it/en/pubblicazioni/how-green-chinas-belt-and-road-initiative

4.4.3. Κατά τη διάρκεια του Γ' φόρουμ «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος» για τη διεθνή συνεργασία που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2023, επισημάνθηκε εκ νέου ότι, αν και η ομώνυμη πρωτοβουλία έχει εξελιχθεί, παραμένει ουσιώδης για τη συνολική στρατηγική της Κίνας. Κατά τα προσεχή έτη, η πρωτοβουλία θα επικεντρωθεί σε οκτώ βασικούς στόχους για την προώθηση της ανάπτυξης υψηλής ποιότητας ([17]). Πρόκειται για τους εξής στόχους: i) την επέκταση της ταχείας σιδηροδρομικής σύνδεσης Κίνας-Ευρώπης (China-Europe Railway Express), ii) τη συμμετοχή στη Διακασπιακή διεθνή οδό μεταφορών, iii) τις νέες εμπορικές ζώνες της πρωτοβουλίας, iv) τη μεγαλύτερη πρόσβαση σε ξένες επενδύσεις, v) τη χρηματοδότηση καινοτόμων σχεδίων, vi) τη βιώσιμη ανάπτυξη, vii) την επιμόρφωση, τις πολιτισμικές και επιστημονικές ανταλλαγές και viiii) την προαγωγή της ακεραιότητας και την ενίσχυση των θεσμών της πρωτοβουλίας.

4.4.3.1. Στο φόρουμ η Κίνα επανέλαβε τη δέσμευσή της να προβεί σε μεγαλύτερο άνοιγμα της αγοράς της στις ξένες εταιρείες, υποσχόμενη νέα χρηματοδότηση ύψους άνω των 100 δισεκατ. δολαρίων ΗΠΑ με αποδέκτριες τις αναδυόμενες οικονομίες και με έμφαση στις κινεζικές αναπτυξιακές τράπεζες και στο ταμείο Silk Road, επισημαίνοντας τη συνεργασία των χωρών εντός του Νότου ως μέσο σύσφιξης των δεσμών με τον αναπτυσσόμενο κόσμο και εξισορροπώντας την επιρροή της Δύσης ([18]).

4.5. *Αξιολόγηση της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος»*

4.5.1. Μολονότι έχουν παρέλθει δέκα χρόνια από τη δρομολόγηση της πρωτοβουλίας, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει σημαντική ασάφεια όσον αφορά τον χαρακτήρα της και, κατά συνέπεια, τα κριτήρια για την ένταξη ενός έργου στον επίσημο κατάλογο των έργων της πρωτοβουλίας. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, για λόγους διαφάνειας και σαφήνειας, η Κίνα θα πρέπει να παράσχει ακριβείς και επίκαιρες πληροφορίες σχετικές με τα επενδυτικά προγράμματα της πρωτοβουλίας.

4.5.2. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι, δυστυχώς, η δρομολόγηση της πρωτοβουλίας, τόσο εντός της ΕΕ όσο και σε τρίτες πλην γειτονικές της χώρες, έχει οδηγήσει σε έλλειψη συντονισμού μεταξύ των προγραμμάτων υποδομών ΕΕ-Κίνας, προκαλώντας την ασυνέχεια των υποδομών ζεύξης. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης ότι οι επενδύσεις υπό την πρωτοβουλία θα μπορούσαν να αποδυναμώσουν την κυριότητα των στρατηγικών εθνικών υποδομών στα κράτη μέλη της ΕΕ.

4.5.3. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει παντελή έλλειψη αμοιβαιότητας στις οικονομικές σχέσεις ΕΕ και Κίνας, εις βάρος των εταιρειών της πρώτης.

4.5.4. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη βαθιά ανησυχία της ότι η υπογραφή μνημονίων συνεργασίας από τα επιμέρους κράτη μέλη της ΕΕ, χωρίς κανενός είδους συντονισμό από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, θα μπορούσε να υπονομεύσει την ενότητα της ΕΕ. Επαναλαμβάνει δε ότι το πλαίσιο συνεργασίας «14 + 1», στο οποίο συμμετέχουν 9 κράτη μέλη της ΕΕ, ίσως να ενέχει ορισμένους κινδύνους για τη συνοχή της ΕΕ.

4.5.5. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, εάν τα έργα της πρωτοβουλίας δεν αξιολογηθούν προσεκτικά, θα μπορούσαν να βλάψουν τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, ως συνέπεια της αναγκαστικής μεταφοράς τεχνολογίας στην Κίνα.

4.5.6. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι, δυστυχώς, οι κινεζικές εταιρείες που επενδύουν σε έργα υπό την πρωτοβουλία σε εδάφη της ΕΕ δεν εγγυώνται τον σεβασμό των κοινωνικών και εργασιακών δικαιωμάτων.

4.5.7. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι κινεζικές επενδύσεις σε έργα της πρωτοβουλίας, καθότι δεν συμμορφώνονται με τους δημοσιονομικούς κανονισμούς της ΕΕ, ενέχουν τον κίνδυνο να προσφέρουν στο οργανωμένο έγκλημα ευκαιρίες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

4.5.8. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει το ανησυχητικό φαινόμενο της υπερχρέωσης χωρών εκτός της ΕΕ και την επακόλουθη απώλεια στρατηγικών εγγυήσεων. Τούτο συνέβη σε χώρες εκτός ΕΕ όπως το Πακιστάν, το Τατζικιστάν, η Κιργιζία, η Σρι Λάνκα, οι Μαλδίβες, καθώς και σε μια υποψήφια προς ένταξη στην ΕΕ χώρα, το Μαυροβούνιο.

4.5.9. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι, δυστυχώς, οι κινεζικές εταιρείες που συμμετέχουν σε προγράμματα της πρωτοβουλίας δεν τηρούν τα περιβαλλοντικά πρότυπα της ΕΕ, καθώς συνεχίζουν να χρηματοδοτούν και να εκτελούν έργα ασύμβατα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

4.5.10. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι το μόνο που έκανε η πρωτοβουλία ήταν να καλύψει ένα πεδίο που εσφαλμένα υποτιμήθηκε από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της και παρέμεινε αναξιοποίητο κατά τη δεκαετία 2010-2019. Μολονότι, ήδη από το 2007, στη στρατηγική της για την Κεντρική Ασία, η ΕΕ είχε θέσει τις στρατηγικές προτεραιότητες για τη ζεύξη των δικτύων μεταφορών και ενέργειας, μόνο με την εμφάνιση της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος» άρχισε να διοχετεύεται σημαντικός όγκος επενδύσεων σε αυτήν και σε άλλες περιοχές (Βαλκάνια, λιμένες της Μεσογείου και του Ατλαντικού, Αφρική, Νοτιοανατολική Ασία κ.λπ.). Εν προκειμένω, οι επενδύσεις που πραγματοποίησαν οι κινεζικές εταιρείες ασφαλώς βελτίωσαν τη διασυνδεσιμότητα των υποδομών αυτών των περιοχών και των στρατηγικά σημαντικών διατροπικών κόμβων.

([17]) https://www.chinadaily.com.cn/a/202310/18/WS652f416ca31090682a5e92d2.html
([18]) http://www.beltandroadforum.org/english/

4.5.11. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η ΕΕ έχει χρηματοδοτήσει έργα της πρωτοβουλίας είτε άμεσα (π.χ. η γέφυρα της Πέλιεσατς στην Κροατία) είτε έμμεσα (μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, της ΕΤΕπ και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων) χωρίς να έχει εξασφαλίσει τον αναγκαίο συντονισμό ή τουλάχιστον την τήρηση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών προτύπων κ.λπ. ([19]).

4.5.12. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι απαιτείται καλύτερος συντονισμός μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των 27 κρατών μελών έναντι της πρωτοβουλίας. Είναι απευκταίο οι σχέσεις με την Κίνα να επαφίενται σε 27 διμερείς σχέσεις ή η διαχείρισή τους να γίνεται μέσω μεμονωμένων μνημονίων ή πλαισίων συνεργασίας, όπως το «14 + 1». Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, οι σημερινοί συσχετισμοί ισχύος μεταξύ των 27 κρατών μελών της ΕΕ, μολονότι ενδέχεται ενίοτε να είναι ευεργετικοί για ορισμένα εξ αυτών, γενικά τείνουν να ευνοούν μόνο την Κίνα και εγκυμονούν συστημικό κίνδυνο για την ΕΕ στο σύνολό της. Επομένως είναι ζωτικής σημασίας να ληφθεί μέριμνα για κοινή δράση των κρατών μελών της ΕΕ έναντι της Κίνας και να προαχθεί η αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και του εν λόγω κράτους.

4.5.13. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη βαθιά ανησυχία της —όσον αφορά το περιβάλλον και την ασφάλεια— λόγω της πρόθεσης της Κίνας να χρησιμοποιήσει για τις ανάγκες της πρωτοβουλίας τη δίοδο της Αρκτικής (North Sea Road), μειώνοντας τις διελεύσεις μέσω των στενών της Μαλάκας.

4.5.14. Η ΕΟΚΕ αποδοκιμάζει την απουσία μέριμνας στην πρωτοβουλία για την ουσιαστική συμμετοχή των τοπικών ενδιαφερόμενων φορέων (των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων) στον σχεδιασμό, την εποπτεία, την αξιολόγηση και την εκτέλεση των έργων, με συνέπεια να μην αξιοποιείται μια σημαντική ευκαιρία ενστερνισμού των έργων αυτών από τους τοπικούς φορείς που είναι, άλλωστε, και οι κύριοι αποδέκτες τους.

5. **Για μια κοινή στρατηγική της «Παγκόσμιας Πύλης» της ΕΕ και της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος»**

5.1. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι θα δημιουργηθούν το συντομότερο δυνατόν οι προϋποθέσεις για την αλληλοσυμπλήρωση της «Παγκόσμιας Πύλης» της ΕΕ, της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος» και της Σύμπραξης των ΗΠΑ για τις παγκόσμιες υποδομές και επενδύσεις, κάτι που θα αποτελέσει ένδειξη εκτόνωσης των εντάσεων στις παγκόσμιες σχέσεις.

5.1.1. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι **στα έργα που υπάγονται στην πρωτοβουλία «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος»** και **υλοποιούνται εντός των 27 κρατών μελών της ΕΕ ή σε τρίτες χώρες με τη συμμετοχή οικονομικών παραγόντων από κράτη μέλη της ΕΕ** (ως δικαιούχων, προμηθευτών ή δωρητών), **καθώς και στα έργα της «Παγκόσμιας Πύλης» θα πρέπει:**

— **να προωθούνται οι ακόλουθες αρχές:**

  — η ειρήνη και η ασφάλεια·

  — οι αξίες της ΕΕ που κατοχυρώνονται στις Συνθήκες·

  — τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτά κατοχυρώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των Ηνωμένων Εθνών (1948)·

  — οι διατάξεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([20])·

  — η συμμόρφωση με τις θεμελιώδεις συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας Η Κίνα έχει κυρώσει έξι από τις εννέα θεμελιώδεις συμβάσεις. Οι άλλες τρεις είναι η σύμβαση περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας συνδικαλιστικού δικαιώματος του 1948 (αριθ. 87), η σύμβαση περί εφαρμογής των αρχών του δικαιώματος οργανώσεως και συλλογικής διαπραγματεύσεως του 1949 (αριθ. 98) και η σύμβαση για την προώθηση της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία του 2006 (αριθ. 187)·

— **να διασφαλίζονται οι ακόλουθοι στόχοι:**

  — οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών·

  — η διττή πράσινη και ψηφιακή μετάβαση·

  — ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων·

  — η στρατηγική αυτονομία της ΕΕ·

  — η ευρωπαϊκή κυριότητα των στρατηγικών υποδομών και μονάδων παραγωγής της ΕΕ·

  — η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ·

  — οι ίσοι όροι και ο θεμιτός χαρακτήρας του ανταγωνισμού·

  — η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

([19]) Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, «Η απόκριση της ΕΕ στη στρατηγική κατευθυνόμενων από το κράτος επενδύσεων της Κίνας», Επισκόπηση αριθ. 03 (2020).

([20]) ΕΕ C 326 της 26.10.2012, σ. 391.

Επομένως, βάσει των εν λόγω αρχών και στόχων, τα έργα της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος», καθώς και εκείνα της «Παγκόσμιας Πύλης», θα πρέπει να υποβάλλονται σε εκτίμηση οικονομικού, χρηματοπιστωτικού, κοινωνικού, περιβαλλοντικού και νομικού αντικτύπου, έτσι ώστε να διαπιστώνεται η καταλληλότητα και η συμβατότητά τους με τις αξίες της ΕΕ και τις προαναφερθείσες αρχές και στόχους του παρόντος σημείου.

5.1.1.1. Η εκτίμηση αντικτύπου θα πρέπει να διενεργείται εντός εύλογων χρονικών ορίων:

— **στη μεν περίπτωση της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος» από κοινού από την ΕΕ και τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στο εκάστοτε έργο·**

— **στη δε περίπτωση της «Παγκόσμιας Πύλης» από την ΕΕ και τα κράτη εκτός της ΕΕ που συμμετέχουν στο εκάστοτε έργο·**

πριν από την αδειοδότηση της έναρξης τέτοιων έργων εντός του εδάφους της ΕΕ ή της συμμετοχής οικονομικών παραγόντων της ΕΕ (προκειμένου για την πρωτοβουλία «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος») ή τρίτων χωρών προκειμένου για την «Παγκόσμια Πύλη».

5.2. Η ΕΟΚΕ είναι πρόθυμη και προτείνει να διοργανώσει περιοδικές συναντήσεις ως μέρος της στρογγυλής τραπέζης της ΕΕ-Κίνας για να συζητηθούν οι πρωτοβουλίες «Μία Ζώνη — Ένας δρόμος» και «Παγκόσμια Πύλη» με εκπροσώπους των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων, με σκοπό να εντοπιστούν οι ευκαιρίες και τα ζητούμενα των δύο προγραμμάτων, καθώς και οι πιθανές σχετικές λύσεις.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2023.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Oliver RÖPKE